QUELLE SCHICKEDANZ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ NIAL FENNELLY της 17ης Ιουλίου 1997 *

1. Το βασικό ερώτημα που ανέκυψε στην παρούσα δίκη είναι κατά πόσον γυναικεία εσώρουχα τα οποία περιλαμβάνουν σετ στηθοδέσμου και σλιπ, που εισάγονται και παρουσιάζονται σε συνδυασμούς συσκευασμένους για τη λιανική πώληση, πρέπει να καταταγούν, κατά την εφαρμογή του Κοινού Δασμολογίου, ως δύο χωριστά είδη ή ως σύνολο. Η απάντηση εξαρτάται από το ποιοι μεταξύ διαφόρων κανόνων, είτε κοινοτικής είτε μη κοινοτικής προελεύσεως, τυγχάνουν εφαρμογής.

I — Ιστορικό της διαφοράς και διαδικασία

2. Τα πραγματικά περιστατικά της παρούσας υποθέσεως είναι σχετικώς απλά. Η προσφεύγουσα της κύριας δίκης (στο εξής: προσφεύγουσα) είναι μια γερμανική εταιρία πωλήσεων με αλληλογραφία. Μεταξύ των ειδών που προσφέρει προς πώληση καταλέγεται ένα σετ γυναικείων εσωρούχων που περιλαμβάνει ένα στηθόδεσμο και ένα σλιπ· τα είδη αυτά κατασκευάζονται από το ίδιο υλικό και διακοσμούνται με το ίδιο είδος δαντέλας. Στις 19 Αυγούστου 1994 η προσφεύγουσα ζήτησε από την αρμόδια για τη δασμολογική κατάταξη των υφασμάτων εθνική αρχή, την Oberfinanzdirektion (κεντρική διεύθυνση φορολογικών υπηρεσιών) Frankfurt-am-Main (στο εξής: καθής), να εκδώσει δεσμευτική πληροφορία περί της δασμολογικής κατατάξεως του σετ βάσει της Συνδυασμένης Ονοματολογίας. Στις 24 Αυγούστου 1994, η καθής εξέδωσε δύο δεσμευτικές πληροφορίες περί δασμολογικής κατατάξεως, με τις οποίες κατέταξε τον στηθόδεσμο και το σλιπ σε διαφορετικούς κωδικούς της Συνδυασμένης Ονοματολογίας (στο εξής: ΣΟ). Κατά την κατάταξη αυτή, η καθής στηρίχθηκε στον κανονισμό (ΕΚ) 1966/94 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 1994, για κατάταξη εμπορευμάτων στη Συνδυασμένη Ονοματολογία (στο εξής: κανονισμός) [1].

3. Το σημείο 6 του παραρτήματος του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι «συνδυασμός που παρουσιάζεται σε συσκευασία για τη λιανική πώληση [2] αποτελούμενος:

— από ένα πλεκτό στηθόδεσμο (65 % πολυαμίδιο, 35 % βαμβάκι) με ρυθμιζόμενες τιράντες και ενισχύσεις στη βάση, που εξασφαλίζουν λειτουργία στήριξης· φέρει μερικά τμήματα από δαντέλα Raschell,

— από πλεκτό σλιπ (80 % βαμβάκι, 20 % πολυαμίδιο) με λάστιχο στη μέση και στα ανοίγματα των ποδιών· φέρει

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

1 — ΕΕ L 198, σ. 103.

2 — Η υποσημείωση αφορά μόνο το αγγλικό κείμενο.

επίσης ορισμένα τμήματα από δαντέλα Raschell»

πρέπει να καταταγεί ως δύο χωριστά είδη, ήτοι ο στηθόδεσμος στον κωδικό ΣΟ 6212 10 00 και το σλιπ στον κωδικό ΣΟ 6108 21 00. Δίδεται συναφώς η ακόλουθη αιτιολογία: «Η κατάταξη καθορίζεται από τις διατάξεις των γενικών κανόνων 1 και 6 για την ερμηνεία της Συνδυασμένης Ονοματολογίας, καθώς και από το κείμενο των κωδικών ΣΟ 6108, 6108 21 00, 6212 και 6212 10 00.»

4. Η προσφεύγουσα προσέβαλε την περί κατατάξεως απόφαση ενώπιον του Hessisches Finanzgericht, Kassel (φορολογικό δικαστήριο της Έσσης, στο εξής: εθνικό δικαστήριο), για τον λόγο ότι ο κανονισμός στον οποίο στηρίζεται είναι άκυρος. Στην αίτηση περί παραπομπής της 7ης Μαρτίου 1996, το εθνικό δικαστήριο εξέφρασε αμφιβολίες, τις οποίες συμμερίζεται κατ' αρχήν η αρμόδια γερμανική διοικητική αρχή, όσον αφορά το κατά πόσον ο κανονισμός συμβιβάζεται προς τους γενικούς κανόνες για την ερμηνεία της ΣΟ και ειδικότερα προς τον κανόνα 3, στοιχείο β'· υποστηρίζει ότι, βάσει του κανόνα αυτού, τα υπό κρίση εμπορεύματα θα πρέπει να καταταγούν ως σύνολο και ότι, καθόσον ο στηθόδεσμος είναι το στοιχείο που προσδίδει στο σύνολο τον ουσιώδη χαρακτήρα του, τα εμπορεύματα αυτά θα πρέπει να καταταγούν στον κωδικό 6212 10 00. Το εθνικό δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1) Είναι έγκυρη η κατά το σημείο 6 του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) 1966/94 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 1994, για κατάταξη εμπορευμάτων στη Συνδυασμένη Ονοματολογία (ΕΕ L 198, σ. 103), κατάταξη ενός συνδυασμού αποτελούμενου από ένα στηθόδεσμο και ένα σλιπ εντός συσκευασίας για τη λιανική πώληση, καθόσον, εν αντιθέσει προς τον γενικό κανόνα 3, στοιχείο β', των γενικών κανόνων για την ερμηνεία της Συνδυασμένης Ονοματολογίας, τα εμπορεύματα που περιλαμβάνονται σε σύνολα κατατάσσονται χωριστά;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα 1:

Υπάγεται ένας συνδυασμός εμπορευμάτων εντός συσκευασίας για τη λιανική πώληση που αποτελείται από έναν πλεκτό στηθόδεσμο και ένα πλεκτό σλιπ στον κωδικό 6212 10 00, επειδή ο στηθόδεσμος πρέπει, κατά τον γενικό κανόνα 3, στοιχείο β', των γενικών κανόνων, να θεωρηθεί ως το είδος που προσδίδει στον συνδυασμό εμπορευμάτων τον ουσιώδη χαρακτήρα του;»

Β — Ανάλυση

α) *Παραδεκτό της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως*

5. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή προέβαλε, για πρώτη φορά, ένσταση όσον αφορά το παραδεκτό της

αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως με το αιτιολογικό ότι το σημείο 6 του παραρτήματος του κανονισμού κατατάσσει μόνον στηθοδέσμους αποτελούμενους από 65 % πολυαμίδιο και 35 % βαμβάκι, ενώ οι στηθόδεσμοι που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης αποτελούνται από 90 % πολυαμίδιο και 10 % ελαστίνη. Υποστήριξε, κατά συνέπεια, ότι ο κανονισμός δεν έχει εφαρμογή στα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως.

6. Το Δικαστήριο έχει δεχθεί κατά πάγια νομολογία ότι «μόνο τα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων εκκρεμεί η διαφορά και τα οποία έχουν την ευθύνη της αποφάσεως που θα εκδώσουν είναι αρμόδια να εκτιμούν, με βάση τις ιδιαιτερότητες κάθε υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα της προδικαστικής αποφάσεως προκειμένου να εκδώσουν τη δική τους απόφαση, όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλουν στο Δικαστήριο (...) όταν τα εθνικά δικαστήρια υποβάλλουν ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία διατάξεως του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο οφείλει καταρχήν να αποφαίνεται» [3]. Επιπλέον, «η απόρριψη αιτήσεως εθνικού δικαστηρίου είναι δυνατή όταν είναι πρόδηλον ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου ή η εξέταση του κύρους ενός κοινοτικού κανόνα, που ζητούνται από το δικαστήριο αυτό, ουδεμία σχέση έχουν με το υποστατό ή με το αντικείμενο της κύριας δίκης» [4].

3 — Αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 1997 στην υπόθεση C-130/95, Giloy (Συλλογή 1997, σ. I-4291, σκέψεις 20 και 21), και στην υπόθεση C-28/95, Leur-Bloem (Συλλογή 1997, σ. I-4161, σκέψεις 25 και 26)· απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 1990, C-297/88 και C-197/89, Dzodzi (Συλλογή 1990, σ. I-3763, σκέψεις 34 και 35).

4 — Απόφαση της 6ης Ιουλίου 1995, C-62/93, BP Soupergkáz (Συλλογή 1995, σ. I-1883, σκέψη 10).

7. Είναι σαφές ότι η προσφεύγουσα, για να προβεί στην κατάταξη, στηρίχθηκε στον ανωτέρω κανονισμό. Ουδόλως εκπλήσσει, λαμβανομένου υπόψη του από 4 Οκτωβρίου 1994 εγγράφου των υπηρεσιών της Επιτροπής προς το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο χαρακτηρίζει το προσβαλλόμενο μέτρο ως «κανονισμόπλαίσιο», και του ιστορικού θεσπίσεως του κανονισμού που εκτίθεται στο έγγραφο, το γεγονός ότι οι εθνικές αρχές υιοθέτησαν την άποψη αυτή, παρά την προδήλως περιοριστική διατύπωση του σημείου 6 του προπαρατεθέντος παραρτήματος. Αντικείμενο της προδικαστικής παραπομπής αποτελεί στην πραγματικότητα η ορθότητα των δεσμευτικών κατατάξεων στις οποίες προέβη η εθνική αρχή, όπως προκύπτει από την προσεκτική ανάγνωση του πρώτου ερωτήματος. Υπό τις συνθήκες αυτές, καίτοι το Δικαστήριο δεν ενημερώθηκε ως προς τους ακριβείς λόγους για τους οποίους οι εθνικές αρχές στηρίχθηκαν στον κανονισμό, είμαι της γνώμης ότι τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα είναι λυσιτελή και παραδεκτά και ότι, κατά την εξέτασή τους, πρέπει να ελεγχθεί το κύρος του κανονισμού.

8. Εάν το Δικαστήριο αποφασίσει ότι δεν είναι αρμόδιο να εξετάσει το κύρος του κανονισμού, τα επίμαχα εμπορεύματα θα πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να καταταγούν σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των γενικών κανόνων ερμηνείας, πράγμα το οποίο αποτελεί το αντικείμενο του δευτέρου ερωτήματος του εθνικού δικαστηρίου, το παραδεκτό του οποίου δεν αμφισβητεί η Επιτροπή.

β) *Νομικό πλαίσιο*

9. Ο κανονισμός στον οποίο παραπέμπει το εθνικό δικαστήριο εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το Κοινό Δασμολόγιο (στο εξής: κανονισμός 2658/87) [5]. Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της διαδικασίας της επιτροπής διαχειρίσεως που θεσπίζει το άρθρο 10 [6], να θεσπίσει, μεταξύ άλλων, μέτρα που αφορούν «την εφαρμογή της Συνδυασμένης Ονοματολογίας (...) ιδίως όσον αφορά (...) την κατάταξη των εμπορευμάτων (...)».

10. Σύμφωνα με την τρίτη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου του κανονισμού 2658/87, η Συνδυασμένη Ονοματολογία «πρέπει να γίνει με βάση το εναρμονισμένο σύστημα», το οποίο θεσπίστηκε με τη διεθνή σύμβαση για το εναρμονισμένο σύστημα ονοματολογίας και κωδικοποίησης των εμπορευμάτων (στο εξής: διεθνής σύμβαση), που συνήφθη στις Βρυξέλλες, στις 14 Ιουνίου 1983. Η διεθνής σύμβαση εγκρίθηκε από την Κοινότητα με την απόφαση 87/369/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 7ης Απριλίου 1987 [7]. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση 2, της συμβάσεως ορίζει ότι, με την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων που δεν ασκούν επιρροή εν προκειμένω, «κάθε συμβαλλόμενο μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση να εφαρμόζει τους γενικούς κανόνες για την ερμηνεία του εναρμονισμένου συστήματος, καθώς και όλες τις σημειώσεις των τμημάτων, των κεφαλαίων και των διακρίσεων, και να μην τροποποιεί το πεδίο εφαρμογής των τμημάτων των κεφαλαίων, των κλάσεων ή των διακρίσεων του εναρμονισμένου συστήματος».

11. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη δεχθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 9 του κανονισμού 2658/87, η Επιτροπή διαθέτει «ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, προκειμένου να διευκρινίζει το περιεχόμενο των δασμολογικών κλάσεων που λαμβάνονται υπόψη για την κατάταξη συγκεκριμένου προϊόντος» [8]. Τόσο από την τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού όσο και από το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση 2, της διεθνούς συμβάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή, κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας, δεν μπορεί «να τροποποιεί το περιεχόμενο των δασμολογικών κλάσεων που έχουν θεσπιστεί βάσει του εναρμονισμένου συστήματος που έχει καθιερώσει η σύμβαση, το πεδίο εφαρμογής της οποίας δεν μπορεί να τροποποιεί η Κοινότητα, σύμφωνα με τη δέσμευση που έχει αναλάβει με το άρθρο 3 της συμβάσεως αυτής» [9].

12. Ομοίως, κατά την έκδοση του προσβαλλομένου κανονισμού, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες από το κείμενο των σχετικών δασμολογικών κλάσεων και διακρίσεων δεν προκύπτει σαφώς ο προσδιορισμός της κατατάξεως των επιμάχων

5 — ΕΕ L 256, σ. 1.

6 — Η διαδικασία αυτή αντιστοιχεί στη διαδικασία ΙΙ, διατύπωση β', του άρθρου 2 της αποφάσεως 87/373/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1987, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή (ΕΕ L 197, σ. 33). Η απόφαση αυτή ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση της 10ης Μαΐου 1995, C-417/93, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1995, σ. I-1185).

7 — ΕΕ 1987, L 198, σ. 1· το κείμενο της συμβάσως προσαρτήθηκε στην απόφαση.

8 — Αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1995, C-267/94, Γαλλία κατά Επιτροπής («Corn gluten feed», Συλλογή 1995, σ. I-4845, σκέψη 19)· της 13ης Δεκεμβρίου 1994, C-401/93, GoldStar Europe (Συλλογή 1995, σ. I-5587, σκέψη 19), και της 18ης Σεπτεμβρίου 1990, C-265/89, Vismans Nederland (Συλλογή 1990, σ. I-3411, σκέψη 13).

9 — Προπαρατεθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 20.

εμπορευμάτων, η Επιτροπή όφειλε να τηρήσει την κατάταξη η οποία θα προέκυπτε από τους γενικούς κανόνες και τις σημειώσεις των τμημάτων, των κεφαλαίων και των διακρίσεων. Πράγματι, με τις παρατηρήσεις που υπέβαλε στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, η Επιτροπή αναγνωρίζει ρητώς την υποχρέωσή της να τηρεί τους γενικούς κανόνες. Παράλειψη τηρήσεως των διατάξεων αυτών θα μπορούσε να καταστήσει τον κανονισμό άκυρο ως εκδοθέντα καθ' υπέρβαση εξουσίας (ultra vires) και, σύμφωνα με την προσέγγιση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Corn gluten feed [10] και με τη διατύπωση των υποβληθέντων στο Δικαστήριο ερωτημάτων, προτίθεμαι να αρχίσω με την εξέταση του ζητήματος αυτού μάλλον παρά με την εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως που προβλήθηκαν και ειδικότερα με την επάρκεια της αιτιολογίας. Προκειμένου να ληφθεί απόφαση περί του κύρους του κανονισμού θα χρειαστεί να διευκρινιστεί το ζήτημα της κατατάξεως των εμπορευμάτων βάσει των γενικών κανόνων και, επομένως, να εξεταστεί το δεύτερο υποβληθέν ερώτημα ταυτόχρονα με το πρώτο.

γ) *Προτεινόμενη δικαιολογητική βάση του κανονισμού: η σημείωση 13 του κεφαλαίου XI*

13. Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών που προκάλεσαν την κύρια δίκη, η Συνδυασμένη Ονοματολογία που ίσχυε ήταν η καθιερωθείσα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2551/93 της Επιτροπής, της 10ης Αυγούστου 1993, που τροποποιεί το παράρτημα I του κανονισμού 2658/87 [11]. Σημασία για την υπό κρίση υπόθεση έχουν οι ακόλουθες διατάξεις του τμήματος XI (Υφαντικές ύλες και τεχνουργήματα από αυτές τις ύλες) της ΣΟ:

«6108 Κομπινεζόν ή μεσοφόρια, μισά μεσοφόρια, σλιπ, νυχτικά, πιτζάμες, ελαστικές ρόμπες για το σπίτι (νεγκλιζέ), ρόμπες λουτρού, ρόμπες δωματίου και παρόμοια είδη από πλεκτό, για γυναίκες ή κορίτσια:

— (...)

— Σλιπ και κιλότες:

6108 21 00 — Από βαμβάκι

(...)

6212 Στηθόδεσμοι, κορσέδες χωρίς ελάσματα (λαστέξ), κορσέδες, τιράντες, καλτσοδέτες αντρών και γυναικών και παρόμοια είδη και τα μέρη τους, έστω και πλεκτά:

6212 10 00 — Στηθόδεσμοι και μπούστα».

14. Ένα γενικό υπόμνημα που προσαρτήθηκε στις σημειώσεις του τμήματος και των διακρίσεων του τμήματος XI διευκρινίζει ότι, σε αντιδιαστολή προς τα κεφάλαια 50 έως 55, τα κεφάλαια 56 έως 63, εξαιρουμένων των κλάσεων 58.09 και 59.02, «καλύπτουν προϊόντα χωρίς διάκριση, σε επίπεδο κλάσεως, ως προς τη φύση των υφαντικών

10 — Προπαρατεθείσα απόφαση C-267/94, σκέψη 15.

11 — ΕΕ 1993, L 241, σ. 1.

υλών». Κατά τον χρόνο των κρίσιμων περιστατικών, τα εμπορεύματα που είχαν καταταγεί στον κωδικό ΣΟ 6108 21 00 υπέκειντο σε συμβατικό δασμό με συντελεστή 13 %, ενώ ο αντίστοιχος συντελεστής για εμπορεύματα του κωδικού 6212 10 00 ήταν 6,5 %.

15. Σύμφωνα με τον κανόνα 1 των γενικών κανόνων για την ερμηνεία του εναρμονισμένου συστήματος [12] του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας (στο εξής: ΣΤΣ) [13], «το κείμενο των τίτλων των τμημάτων των κεφαλαίων ή των υποκεφαλαίων θεωρείται ότι έχει μόνο ενδεικτική αξία, δεδομένου ότι η κατάταξη καθορίζεται νόμιμα σύμφωνα με το κείμενο των κλάσεων και των σημειώσεων των τμημάτων ή των κεφαλαίων και σύμφωνα με τους παρακάτω κανόνες, εφόσον αυτοί δεν είναι αντίθετοι προς το κείμενο των εν λόγω κλάσεων και σημειώσεων». Ο κανόνας 6 περιλαμβάνει ανάλογη διάταξη για την κατάταξη των εμπορευμάτων στις διακρίσεις μιας κλάσεως. Επομένως, για την κατάταξη πρέπει κατ' αρχάς να λαμβάνεται υπόψη το κείμενο των κλάσεων και στη συνέχεια το κείμενο των σημειώσεων των τμημάτων ή των κεφαλαίων, πριν ληφθούν υπόψη οι λοιποί γενικοί κανόνες.

16. Στην υπό κρίση υπόθεση, καμία κλάση ή διάκριση της Συνδυασμένης Ονοματολογίας δεν καλύπτει ειδικά σετ γυναικείων εσωρούχων όπως τα εμπορεύματα που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης. Όσον αφορά τις σημειώσεις του τμήματος, η Επιτροπή προέβαλε το επιχείρημα ότι όφειλε, δυνάμει της σημειώσεως 13 του τμήματος XI, να κατατάξει τα εμπορεύματα χωριστά. Η σημείωση αυτή ορίζει τα εξής: «Εκτός από αντίθετες διατάξεις, τα ενδύματα από υφαντικές ύλες που ανήκουν σε διαφορετικές κλάσεις κατατάσσονται στις αντίστοιχες κλάσεις τους, έστω και αν παρουσιάζονται σε συνδυασμούς για τη λιανική πώληση»· μια συμπληρωματική σημείωση για το τμήμα αυτό [14] διευκρινίζει ότι «για την εφαρμογή της σημειώσεως 13 του τμήματος αυτού, θεωρούνται ως "ενδύματα από υφαντικές ύλες" τα ενδύματα των κλάσεων 6101 έως 6114 και των κλάσεων 6201 έως 6211».

17. Από τη συμπληρωματική σημείωση προκύπτει ότι η σημείωση 13 εφαρμόζεται μόνον στα εμπορεύματα που περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερα «ενδύματα από υφαντικές ύλες» που ανήκουν στις κατονομασθείσες κλάσεις. Είναι σαφές ότι τούτο δεν ισχύει εν προκειμένω, καθόσον ένας στηθόδεσμος θα κατετάσσετο στον κωδικό ΣΟ 6212 10 00, που δεν εμπίπτει στις κλάσεις για τις οποίες ισχύουν οι όροι «ενδύματα από υφαντικές ύλες». Η Επιτροπή ισχυρίστηκε περαιτέρω ότι πρέπει να εφαρμοστεί η σημείωση 13, έστω και αν ένα από τα στοιχεία του συνόλου, εν προκειμένω ο στηθόδεσμος, δεν κατατάσσεται σε μία από τις κλάσεις που παρατίθενται στη συμπληρωματική σημείωση· διαφορετικά, κατά την Επιτροπή, δεν θα ετηρείτο η ρύθμιση που ισχύει για το σλιπ. Το επιχείρημα αυτό όχι μόνο δεν λαμβάνει υπόψη το γράμμα των σχετικών διατάξεων, αλλά αποφεύγει το πρόβλημα, καθόσον θεωρεί δεδομένο ότι η ρύθμιση που ισχύει για ένα σετ γυναικείων εσωρούχων πρέπει να συνάδει προς τη ρύθμιση που θα εφαρμοζόταν στα σλιπ θεωρούμενα μεμονωμένως. Δεν μπορώ να συμφωνήσω ούτε με τον μη τεκμηριωμένο ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η εφαρμογή

12 — Οι γενικοί κανόνες για την ερμηνεία του εναρμονισμένου συστήματος μαζί με τις επεξηγηματικές σημειώσεις δημοσιεύονται σε κινητά φύλλα εκδιδόμενα από το συμβούλιο τελωνειακής συνεργασίας στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα. Τον Ιούνιο του 1994 το συμβούλιο τελωνειακής συνεργασίας υιοθέτησε την ανεπίσημη ονομασία «Παγκόσμια τελωνειακή οργάνωση».

13 — Όσον αφορά την Κοινότητα οι κανόνες αυτοί διατυπώθηκαν στο παράρτημα I του κανονισμού 2551/93, που παρατέθηκε στην παράγραφο 13 και στην υποσημείωση 11 ανωτέρω.

14 — Η συμπληρωματική σημείωση ενσωματώθηκε στη συνέχεια στο κείμενο της σημειώσεως 13· *Επεξηγηματικές σημειώσεις* του ΣΤΣ, δεύτερη έκδοση (1996), D/1996/0448/1, σ. 775.

της σημειώσεως 13 θα αποκλειόταν μόνο στην περίπτωση κατά την οποία κανένα από τα στοιχεία ενός συνόλου δεν θα ήταν δυνατόν να καταταγεί στους κωδικούς ΣΟ που παρατίθενται στη συμπληρωματική σημείωση. Η ερμηνεία της συμπληρωματικής σημειώσεως στην οποία προβαίνει η Επιτροπή θα διεύρυνε πράγματι το πεδίο εφαρμογής της σημειώσεως 13 του τμήματος XI, ώστε να περιλαμβάνει τα σύνολα που αποτελούνται τόσο από «ενδύματα από υφαντικές ύλες», όπως αυτά έχουν οριστεί, όσο και από ενδύματα τα οποία δεν είναι «ενδύματα από υφαντικές ύλες» υπό την έννοια της σημειώσεως 13. Η τροποποίηση αυτή υπερβαίνει, κατά τη γνώμη μου, την απλή εφαρμογή της σημειώσεως, όπως αυτή είχε νοηθεί στο πλαίσιο του άρθρου 9 του κανονισμού 2658/87.

δ) *Εφαρμογή των γενικών κανόνων ερμηνείας*

18. Επειδή ο προσβαλλόμενος κανονισμός δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει της σημειώσεως 13 του τμήματος XI, καθίσταται εν προκειμένω αναγκαίο να εξεταστεί αν η κατάταξη των επιμάχων εμπορευμάτων συνάδει εν πάση περιπτώσει προς την κατάταξη που προκύπτει από την εφαρμογή των σημειώσεων των κεφαλαίων ή των γενικών κανόνων για την ερμηνεία του εναρμονισμένου συστήματος.

19. Οι σημειώσεις των αντιστοίχων κεφαλαίων δεν ρυθμίζουν ειδικά το ζήτημα των συνόλων που αποτελούνται από ένα είδος από κάθε κεφάλαιο. Η σημείωση 2, στοιχείο α', του κεφαλαίου 61 (ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος, πλεκτά), το οποίο περιλαμβάνει τον κωδικό ΣΟ 6108 21 00 (σλιπ και κυλότες) ορίζει ότι το κεφάλαιο αυτό δεν περιλαμβάνει «τα είδη της κλάσεως 6212». Ομοίως, η σημείωση 1 του κεφαλαίου 62 (ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος, άλλα από πλεκτά), το οποίο περιλαμβάνει τον κωδικό ΣΟ 6212 10 00 (στηθόδεσμοι), ορίζει ότι το κεφάλαιο αυτό «εφαρμόζεται μόνο στα είδη που είναι κατασκευασμένα από οποιοδήποτε ύφασμα, εκτός της βάτας, με εξαίρεση τα πλεκτά είδη (άλλα από εκείνα της κλάσης 6212)». Δεν υποστηρίχθηκε ότι οι σημειώσεις αυτές εφαρμόζονται για την κατάταξη συνδυασμών, καθόσον αυτά διαφέρουν από είδη ενδυμασίας τα οποία θεωρούνται ως μεμονωμένα αντικείμενα.

20. Επειδή ούτε από τα κείμενα των κλάσεων ή των διακρίσεων ούτε από τις σημειώσεις του τμήματος ή του κεφαλαίου προκύπτει σαφώς ο προσδιορισμός της κατατάξεως των εν λόγω εμπορευμάτων, έχουν εφαρμογή οι λοιποί γενικοί κανόνες. Ο κανόνας 2 αφορά πρωτίστως είδη τα οποία δεν είναι πλήρη ή τελειωμένα, και είδη που περιλαμβάνουν αναμίξεις ή συνδυασμούς υλών ή ουσιών και δεν βοηθά στην υπό κρίση υπόθεση.

21. Ο κανόνας 3, ο οποίος είναι ουσιαστικής σημασίας για την παρούσα υπόθεση, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των κρίσιμων περιστατικών, ορίζει τα εξής:

«Όταν εμπορεύματα πρέπει, εκ πρώτης όψεως, να καταταγούν σε δύο ή περισσότερες κλάσεις, κατ' εφαρμογή του κανόνα 2, στοιχείο β', ή σε κάθε άλλη περίπτωση, η κατάταξη γίνεται σύμφωνα με τα παρακάτω:

α) Η περισσότερο εξειδικευμένη κλάση πρέπει να έχει προτεραιότητα έναντι των κλάσεων με γενικότερο περιεχόμενο. Εντούτοις, όταν δύο ή περισσότερες κλάσεις καλύπτουν κάθε μία ένα

μόνο τμήμα των υλών που αποτελούν ένα αναμειγμένο προϊόν ή ένα σύνθετο είδος ή ένα μόνον τμήμα των ειδών, στην περίπτωση εμπορευμάτων που *παρουσιάζονται σε σύνολα συσκευασμένα για τη λιανική πώληση* [15], αυτές οι κλάσεις πρέπει να θεωρούνται, σε σχέση με αυτό το προϊόν ή αυτό το είδος, ως εξίσου εξειδικευμένες έστω και αν μία από αυτές δίνει μια περισσότερο ακριβή ή περισσότερο πλήρη περιγραφή.

β) Τα αναμειγμένα προϊόντα, τα τεχνουργήματα και τα είδη που αποτελούνται από διάφορες ύλες ή προκύπτουν από τη συναρμολόγηση διαφόρων αντικειμένων, καθώς και τα εμπορεύματα που *παρουσιάζονται σε σύνολα συσκευασμένα για τη λιανική πώληση* [16], στα οποία η κατάταξη δεν μπορεί να γίνει με εφαρμογή του κανόνα 3, στοιχείο α', κατατάσσονται σύμφωνα με την ύλη ή το είδος που δίνει σε αυτά τον ουσιώδη τους χαρακτήρα, όταν είναι δυνατός αυτός ο καθορισμός.

γ) Στις περιπτώσεις που η κατάταξη του εμπορεύματος δεν μπορεί να γίνει σύμφωνα με τον κανόνα 3, στοιχείο α', ή 3, στοιχείο β', τότε αυτό κατατάσσεται στην τελευταία κατά σειρά αρίθμησης κλάση μεταξύ των κλάσεων που μπορούν έγκυρα να ληφθούν υπόψη.»

22. Δεν αμφισβητείται ότι τα επίμαχα στην υπό κρίση υπόθεση εμπορεύματα πρέπει «εκ πρώτης όψεως να καταταγούν σε δύο ή περισσότερες κλάσεις» υπό την έννοια του κανόνα 3. Σύμφωνα με το γράμμα του, ο κανόνας 3, στοιχείο β', έχει εφαρμογή μόνον εφόσον τα εμπορεύματα δεν μπορούν να καταταγούν με εφαρμογή του κανόνα 3, στοιχείο α'. Αυτό προφανώς συμβαίνει εν προκειμένω, εφόσον καμία κλάση, γενική ή ειδική, δεν αφορά σετ γυναικείων εσωρούχων. Επομένως, από τον κανόνα 3, στοιχείο α', προκύπτει ότι, «κάθε μία από τις σχετικές κλάσεις, οι οποίες αντιστοιχούν στους κωδικούς ΣΟ 6212 10 00 και 6108 21 00 καλύπτει (...) ένα μόνο τμήμα των ειδών στην περίπτωση εμπορευμάτων που παρουσιάζονται σε σύνολα συσκευασμένα για τη λιανική πώληση», και ότι, κατά συνέπεια, οι κλάσεις αυτές πρέπει να θεωρηθούν ως «εξίσου εξειδικευμένες σε σχέση με αυτά τα προϊόντα».

23. Υπό τις συνθήκες αυτές, η επόμενη διάταξη που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ο κανόνας 3, στοιχείο β'. Κατά τη διάταξη αυτή, τα προϊόντα πρέπει να καταταγούν «σύμφωνα με (...) το είδος που δίνει σε αυτά τον ουσιώδη τους χαρακτήρα, όταν είναι δυνατός αυτός ο καθορισμός». Επειδή δεν καθίσταται αμέσως σαφές ποιο από τα στοιχεία προσδίδει στον συνδυασμό τον ουσιώδη χαρακτήρα του, είναι ενδεχομένως χρήσιμο στην υπό κρίση υπόθεση να ληφθούν υπόψη οι επεξηγηματικές σημειώσεις του εναρμονισμένου συστήματος για την περιγραφή και την κωδικοποίηση των εμπορευμάτων [17], οι οποίες, όπως έχει αναγνωρίσει το Δικαστήριο, «είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως έγκυρα για την ερμηνεία του [Κοινού] Δασμολογίου» μέσα, στο μέτρο που το περιεχόμενό τους είναι σύμφωνο προς αυτές καθαυτές τις διατάξεις του Κοινού Δασμολογίου [18].

15 — Η υπογράμμιση είναι δική μου.

16 — Η υπογράμμιση είναι δική μου.

17 — Πρόκειται για τις επεξηγηματικές σημειώσεις (προηγουμένως Commentary) των γενικών κανόνων που δημοσιεύθηκαν από το ΣΤΣ και δεν θα πρέπει να συγχέονται με τις επεξηγηματικές σημειώσεις της Συνδυασμένης Ονοματολογίας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που δημοσιεύονται από την Επιτροπή.

18 — Απόφαση της 16ης Ιουνίου 1994, C-35/93, Develop Dr. Eisbein (Συλλογή 1994, σ. I-2655, σκέψη 21)· βλ. επίσης απόφαση της 17ης Ιουνίου 1997, C-105/96, Codiesel (Συλλογή 1997, σ. I-3465, σκέψη 17).

24. Η πρώτη μέθοδος κατατάξεως, κατά τον κανόνα 3, στοιχείο α', εκτίθεται στις επεξηγηματικές σημειώσεις III έως V. Οι σημειώσεις VI, VII, VIII και X [19] οι οποίες αναφέρονται στον γενικό κανόνα 3, στοιχείο β', ορίζουν στα κρίσιμα σημεία τα εξής (έμφαση στο πρωτότυπο):

«VI) Η δεύτερη αυτή μέθοδος αφορά μόνον:

i) αναμειγμένα προϊόντα·

ii) σύνθετα είδη αποτελούμενα από διάφορες ύλες·

iii) σύνθετα είδη αποτελούμενα από διάφορα συστατικά·

iv) προϊόντα που παρουσιάζονται σε σύνολα συσκευασμένα για τη λιανική πώληση.

Εφαρμόζεται μόνον εφόσον η κατάταξη δεν μπορεί να γίνει με την εφαρμογή του κανόνα 3, στοιχείο α'.

VII) Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, τα προϊόντα πρέπει να καταταγούν σύμφωνα με την ύλη ή το συστατικό *το οποίο προσδίδει σ' αυτά τον ουσιώδη χαρακτήρα τους*, όταν είναι δυνατός αυτός ο καθορισμός.

VIII) Ο παράγων ο οποίος καθορίζει τον ουσιώδη χαρακτήρα ποικίλλει μεταξύ των διαφόρων ειδών προϊόντων. Ενδέχεται, για παράδειγμα, να καθορίζεται από τη φύση της ύλης ή του συστατικού, τον όγκο του, την ποσότητα, το βάρος ή την αξία, ή από τη σημασία ενός συστατικού υλικού σε σχέση με τη χρήση των προϊόντων.

(...)

X) Για την εφαρμογή του κανόνα αυτού, η φράση "εμπορεύματα που παρουσιάζονται σε σύνολα συσκευασμένα για τη λιανική πώληση" πρέπει να θεωρηθεί ότι αφορά εμπορεύματα τα οποία:

α) αποτελούνται από δύο τουλάχιστον είδη τα οποία, εκ πρώτης όψεως, πρέπει να καταταγούν σε διαφορετικές κλάσεις (...)·

19 — Η επεξηγηματική σημείωση IX αφορά σύνθετα είδη που αποτελούνται από περισσότερα συστατικά μάλλον παρά προϊόντα που παρουσιάζονται σε σύνολα συσκευασμένα για τη λιανική πώληση.

β) αποτελούνται από προϊόντα ή αντικείμενα που παρουσιάζονται σε σύνολα για την εξυπηρέτηση ειδικής ανάγκης ή την επιτέλεση/άσκηση ειδικής δραστηριότητας·

γ) συσκευάζονται κατά τρόπο που παρέχει τη δυνατότητα απευθείας πωλήσεως στους χρήστες χωρίς νέα συσκευασία (...).»

25. Η έννοια των «εμπορευμάτων που παρουσιάζονται σε σύνολα» ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση Telefunken ως προϋποθέτουσα «στενή συνάφεια των σχετικών προϊόντων, από απόψεως διαθέσεώς τους στο εμπόριο, κατά τρόπο ώστε όχι μόνο να προσκομίζονται μαζί για να διασαφιστούν αλλά και να προσφέρονται επίσης κανονικά στα διάφορα στάδια της εμπορίας και ιδίως στο λιανικό εμπόριο, ως σύνολο και μέσα σε ενιαία συσκευασία για την εξυπηρέτηση μιας ανάγκης ή για την επιτέλεση μιας ορισμένης δραστηριότητας» [20]. Δεν αντικρούστηκε ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι τα δύο στοιχεία των επιμάχων εμπορευμάτων είχαν εισαχθεί σε ενιαία συσκευασία και το εθνικό δικαστήριο προέβη στην πραγματική διαπίστωση ότι τα είδη αυτά προσφέρονται από κοινού στη λιανική πώληση ως σύνολο.

26. Ενώ η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που διαλαμβάνονται στα στοιχεία α' και γ' της επεξηγηματικής σημειώσεως Χ, πρότεινε ερμηνεία του στοιχείου β' η οποία αποκλείει την εφαρμογή του κανόνα 3, στοιχείο β', στην παρούσα υπόθεση. Η Επιτροπή δέχεται ότι τα εμπορεύματα θα πρέπει να θεωρηθούν ως σύνολο υπό το πρίσμα ορισμένων αντικειμενικών παραγόντων όπως η ποιότητα των εμπορευμάτων, το υλικό που χρησιμοποιείται και η εξωτερική τους εμφάνιση, και θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως σύνολο ενόψει του γεγονότος ότι τα στοιχεία τους συνδυάζονται μεταξύ τους. Η Επιτροπή εντούτοις είναι της απόψεως ότι ο καθοριστικός παράγων κατά την αγορά των ενδυμάτων αυτών είναι το μέγεθος. Η πελάτις πρέπει να μπορεί να δοκιμάσει και να επιλέξει έκαστο είδος χωριστά πριν από την αγορά· η όμοια εξωτερική συσκευασία ουδόλως βοηθά συναφώς. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η παρουσίαση των επιμάχων εμπορευμάτων ως συνόλου δεν εξυπηρετεί, επομένως, καμία σαφώς οριζόμενη «ειδική ανάγκη». Η Επιτροπή προσθέτει ότι, εν πάση περιπτώσει, τα δύο στοιχεία των εμπορευμάτων έχουν την ίδια σημασία, ότι ο ουσιώδης χαρακτήρας τους δεν μπορεί να προσδιοριστεί σύμφωνα με τη φύση τους, την ποιότητά τους ή τη λειτουργία τους, και ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν ήταν υποχρεωμένη να λάβει υπόψη τον κανόνα 3, στοιχείο β', κατά την κατάταξη των επιμάχων εμπορευμάτων.

27. Η νομολογία του Δικαστηρίου ορίζει σαφώς ότι «χάριν της ασφαλείας δικαίου και προς διευκόλυνση των ελέγχων, το αποφασιστικό κριτήριο για τη δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων πρέπει γενικά να αναζητείται στα *αντικειμενικά* τους χαρακτηριστικά και ιδιότητες, όπως ορίζονται στο κείμενο των κλάσεων του Κοινού Δασμολογίου και των σημειώσεων του

20 — Απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 1985, 163/84 (Συλλογή 1985, σ. 3299, σκέψη 35).

οικείου τμήματος ή κεφαλαίου» [21]. Νομίζω ότι η ανάλυση που προτείνει στην παρούσα υπόθεση η Επιτροπή για τον καθορισμό της υπάρξεως ειδικής ανάγκης έχει υποκειμενικό χαρακτήρα· η Επιτροπή προσπαθεί να διαβάσει τη σκέψη του καταναλωτή και καταλήγει, χωρίς ούτε αντικειμενική απόδειξη ούτε κάποιο πειστικό λόγο, στο συμπέρασμα ότι η επιλογή του καταναλωτή όσον αφορά τα επίμαχα εμπορεύματα εξαρτάται από έναν παράγοντα, ήτοι το μέγεθος, αποκλειομένου οποιουδήποτε άλλου.

28. Η άποψη της Επιτροπής όσον αφορά την επιλογή του καταναλωτή ενδέχεται να είναι ορθή ή όχι· δεν θεωρώ αναγκαίο ή σκόπιμο να προβώ σε οποιαδήποτε σύσταση στο Δικαστήριο ως προς το θέμα αυτό, έστω και αν αυτό ήταν δυνατό βάσει των στοιχείων του φακέλου. Η προσφεύγουσα εξήγησε εκτενώς ότι τα εμπορεύματα προσφέρονται στον καταναλωτή σε ενιαία συσκευασία, ότι τα σύνολα παρέχουν στον καταναλωτή τη δυνατότητα να επιλέξει ένα από τρία μεγέθη στηθόδεσμου για κάθε μέγεθος σλιπ, αλλά ότι ο πελάτης δεν μπορεί να αναμίξει είδη από διαφορετικά σύνολα. Επιπλέον, προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία για την ύπαρξη ανάγκης στην αγορά, σε ορισμένα κράτη μέλη, για σετ εσωρούχων όπως αυτά που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης. Δεν πρόκειται για τη γενική ανάγκη για στηθόδεσμους και σλιπ, αλλά για ειδική ανάγκη για σειρά στηθοδέσμων και σλιπ που συνδυάζονται απολύτως μεταξύ τους και προσφέρονται προς πώληση υπό ειδικές συνθήκες λιανικής πωλήσεως όσον αφορά την τιμή, την ποιότητα και την εξωτερική συσκευασία. Πρόκειται περί αντικειμενικών ζητημάτων τα οποία το Δικαστήριο μπορεί, και κατά την άποψή μου πρέπει, να λάβει υπόψη· το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν απευθύνεται σε πελάτες οι οποίοι απαιτούν συνδυασμό μεγεθών στηθοδέσμου και σλιπ, τον οποίο δεν προσφέρει προς πώληση, δεν αρκεί για να αποκλείσει την ύπαρξη ειδικής ανάγκης υπό την έννοια της επεξηγηματικής σημειώσεως Χ, στοιχείο β'.

29. Περαιτέρω, η Επιτροπή στηρίζεται στην επεξηγηματική σημείωση του ΣΤΣ για την κλάση 6212, η οποία ορίζει συναφώς ότι «η κλάση αυτή καλύπτει είδη που προορίζονται να επιτελέσουν λειτουργία στηρίξεως ορισμένων μερών του σώματος», για να αποδείξει ότι ειδική ανάγκη συνιστά μόνον η καλύτερη δυνατή εφαρμογή των ενδυμάτων και όχι η εξωτερική τους εμφάνιση. Κατ' αρχάς, η επεξηγηματική αυτή σημείωση δεν έχει εφαρμογή ούτε στην κλάση 6108 της ΣΟ ούτε σε εμπορεύματα τα οποία, σύμφωνα με τον γενικό κανόνα 3, στοιχείο β', πρέπει να θεωρηθούν, εκ πρώτης όψεως, ότι κατατάσσονται σε δύο ή περισσότερες κλάσεις και «παρουσιάζονται σε σύνολα συσκευασμένα για τη λιανική πώληση». Περαιτέρω, ακόμη και αν ασκούσε επιρροή, μια επεξηγηματική σημείωση παρέχει στην καλύτερη περίπτωση απλώς μια βοήθεια κατά την ερμηνεία και δεν μπορεί να θέσει εκποδών την εφαρμογή δεσμευτικού κανόνα δικαίου, όπως ο κανόνας 3 των γενικών κανόνων για την ερμηνεία του εναρμονισμένου συστήματος.

30. Κατά συνέπεια, νομίζω ότι το κριτήριο εμπορίας που διατυπώθηκε με την απόφαση Telefunken μπορεί να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση και ότι τα επίμαχα εμπορεύματα μπορούν να θεωρηθούν

21 — Απόφαση Codiesel, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψη 17, η υπογράμμιση δική μου)· βλ. επίσης τις αποφάσεις της 17ης Ιουνίου 1997, C-164/95, Eru Portuguesa (Συλλογή 1997, σ. I-3441, σκέψη 13)· της 15ης Μαΐου 1997, C-405/95, Bioforce (Συλλογή 1997, σ. I-2581, σκέψη 12)· της 17ης Απριλίου 1997, C-274/95, C-275/95 και C-276/95, Wünsche (Συλλογή 1997, σ. I-2091, σκέψη 15), και την προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 8 απόφαση Vismans Nederland, σκέψη 14.

ότι «παρουσιάζονται σε σύνολα» υπό την έννοια του κανόνα 3, στοιχείο β'.

31. Δυστυχώς, το συμπέρασμα αυτό δεν λύνει το πρόβλημα, δεδομένου ότι μου είναι δύσκολο να αντιληφθώ, χωρίς να εκφράσω σε κάποιο βαθμό υποκειμενικές κρίσεις, κατά ποίο τρόπο κάποιο από τα στοιχεία του συνόλου θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι προσδίδει στο σύνολο τον ουσιώδη χαρακτήρα του. Καίτοι στις παρατηρήσεις της αναγνωρίζει ρητώς τη δυσκολία του ζητήματος αυτού, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι ο στηθόδεσμος πρέπει να θεωρηθεί ότι προσδίδει στο σύνολο τον ουσιώδη χαρακτήρα του, διότι η κατασκευή του είναι πλέον περίπλοκη και απαιτεί περισσότερη εργασία και περισσότερα υλικά και διότι ο στηθόδεσμος ζυγίζει και κοστίζει περισσότερο από το σλιπ. Το εθνικό δικαστήριο εκρινε ότι «ο στηθόδεσμος (...) προσδίδει στο σύνολο τον ουσιώδη χαρακτήρα του όσον αφορά τόσο την αξία του συνόλου όσο και το κόστος της διαδικασίας κατασκευής».

32. Από τα εκτιθέμενα στην επεξηγηματική σημείωση VIII για τον καθορισμό του ουσιώδους χαρακτήρα των εμπορευμάτων, νομίζω ότι μόνο η φύση των συστατικών ή οι αντίστοιχες αξίες τους μπορούν να ασκήσουν επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση. Δεν προσκομίστηκαν αποδεικτικά στοιχεία στο Δικαστήριο από τα οποία να προκύπτει πως οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ των στοιχείων όσον αφορά τον αντίστοιχο όγκο ή βάρος μπορεί να είναι καθοριστική για τον ουσιώδη χαρακτήρα του συνόλου. Στην περίπτωση των εμπορευμάτων της υπό κρίση υποθέσεως, η αξία του στηθοδέσμου αποτιμάται σε 5,93 DM και του σλιπ σε 4,31 DM, πράγμα που προσδίδει στο σύνολο αξία 10,24 DM. Η διαφορά των αντίστοιχων αξιών των στοιχείων του συνόλου σε σύγκριση με τη συνολική αξία του συνόλου (58 % προς 42 %), δεν είναι, κατά τη γνώμη μου, αρκούντως σημαντική ώστε να προκύπτει σαφώς απ' αυτή ότι ο στηθόδεσμος συνιστά το στοιχείο το οποίο προσδίδει στο σύνολο τον ουσιώδη χαρακτήρα του.

33. Η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Sportex παρέχει ένα λυσιτελές κριτήριο για την εφαρμογή του κανόνα 3, στοιχείο β', υπό το εν λόγω πρίσμα. Στην απόφαση εκείνη το Δικαστήριο έκρινε ότι για τον προσδιορισμό του ουσιώδους χαρακτήρα των εμπορευμάτων πρέπει να εξακριβωθεί «αν το προϊόν θα εξακολουθούσε να διατηρεί ή όχι τις ιδιότητες που το χαρακτηρίζουν χωρίς το ένα ή το άλλο από τα συστατικά του στοιχεία» [22]. Νομίζω ότι είναι αρκούντως σαφές, ειδικότερα υπό το φως των επιχειρημάτων στα οποία στηρίχθηκε η προσφεύγουσα στην υπό κρίση υπόθεση για να αποδείξει ότι τα εμπορεύματα πρέπει να θεωρηθούν ως σύνολο μάλλον παρά ως μεμονωμένα είδη ενδυμασίας, ότι η χαρακτηριστική ιδιότητα του συνόλου θα χανόταν αν έλειπε ένα από τα στοιχεία του και ότι τούτο ισχύει τόσο για το σλιπ όσο και για τον στηθόδεσμο.

34. Υπό τις συνθήκες αυτές, καταλήγω αναγκαστικά στο συμπέρασμα ότι το κριτήριο του «προσδίδοντος τον ουσιώδη χαρακτήρα στοιχείου» δεν μπορεί να εφαρμοστεί, ενδεχόμενο το οποίο προβλέπεται ρητά στον ίδιο τον κανόνα 3, στοιχείο β', ο οποίος εφαρμόζεται «όταν είναι δυνατός αυτός ο καθορισμός». Επειδή από τους κανόνες 3, στοιχείο α', και 3, στοιχείο β', δεν προκύπτει ο καθορισμός της δασμολογικής κατατάξεως, εφαρμόζεται ο κανόνας 3,

22 — Απόφαση της 21ης Ιουνίου 1988, 253/87, Sportex (Συλλογή 1988, σ. 3351, σκέψη 8).

στοιχείο γ'. Σύμφωνα με τον κανόνα αυτό, τα επίμαχα εμπορεύματα πρέπει να καταταγούν στην τελευταία κατά σειρά αρίθμησης κλάση μεταξύ των κλάσεων που μπορούν έγκυρα να ληφθούν υπόψη, ήτοι στον κωδικό ΣΟ 6212 10 00.

35. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, κατατάσσοντας τα εμπορεύματα που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης σε χωριστούς κωδικούς ΣΟ, η Επιτροπή δεν τήρησε την προκύπτουσα από την εφαρμογή των γενικών κανόνων ερμηνείας για το εναρμονισμένο σύστημα ονοματολογίας και κωδικοποιήσεως κατάταξη των εν λόγω εμπορευμάτων. Εφόσον ο κανονισμός εκδόθηκε κατά παράβαση των άρθρων 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', περίπτωση 2, της διεθνούς συμβάσεως για το εναρμονισμένο σύστημα ονοματολογίας και κωδικοποιήσεως των εμπορευμάτων, εκδόθηκε καθ' υπέρβαση εξουσίας (ultra vires) και πρέπει να κηρυχθεί άκυρος. Το ίδιο συμπέρασμα θα πρέπει να συναχθεί αν το Δικαστήριο δεχθεί ότι ο στηθόδεσμος προσδίδει στο σύνολο τον ουσιώδη χαρακτήρα του.

III — Πρόταση

36. Στα ερωτήματα που υπέβαλε το Hessisches Finanzgericht, Kassel, με διάταξη της 7ης Μαρτίου 1996 πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

«Ο κανονισμός (ΕΚ) 1966/94 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 1994, για κατάταξη εμπορευμάτων στη Συνδυασμένη Ονοματολογία, είναι άκυρος στο μέτρο που, στο σημείο 6 του παραρτήματος του κανονισμού αυτού, κατατάσσεται συνδυασμός που παρουσιάζεται σε συσκευασία για τη λιανική πώληση αποτελούμενος από έναν στηθόδεσμο και ένα σλιπ, χωριστά, στις δασμολογικές διακρίσεις 6108 21 00 και 6212 10 00. Το Κοινό Δασμολόγιο, όπως ισχύει στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) 2551/93 της Επιτροπής, της 10ης Αυγούστου 1993, που τροποποιεί το παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το Κοινό Δασμολόγιο, έχει την έννοια ότι εμπορεύματα όπως αυτά που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης πρέπει να κατατάσσονται στη διάκριση 6212 10 00.»